

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ

HAYVAN DENEYLERİ YEREL ETİK KURULU YÖNERGESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 - (1) Bu Yönergenin amacı; İstanbul Üniversitesi Hayvan Deneyleri Yerel Etik Kurulu (İÜHADYEK)'nin amaçlarına, yapısına, çalışma şekline ve Kurula başvuruya ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2 - (1) Bu Yönerge; İstanbul Üniversitesi Hayvan Deneyleri Yerel Etik Kurulu (İÜHADYEK)'nin amaçlarına, yapısına, çalışma şekline ve Kurula başvuruya ilişkin usul ve esasları kapsar.

Dayanak

MADDE 3 - (1) Bu Yönerge; Tarım ve Orman Bakanlığının hazırladığı ve 13 Aralık 2011 tarihli ve 28141 Sayılı Resmi Gazetede yayınlanan "Deneysel ve Diğer Bilimsel Amaçlar için Kullanılan Hayvanların Refah ve Korunmasına Dair Yönetmelik ile Tarım ve Orman Bakanlığı'nun 15/02/2014 tarih ve 28914 sayılı "Hayvan Deneyleri Etik Kurullarının Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelik" hükümlerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 - (1) Bu Yönerge'de geçen;

- a) Bakanlık: Tarım ve Orman Bakanlığı'nı,
- b) Başkan: İstanbul Üniversitesi Hayvan Deneyleri Yerel Etik Kurulu (İÜHADYEK) Başkanını,
- c) Çalışma izni: Deney hayvanı kullanıcı, üretici ve tedarikçi kuruluşlara Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından verilen belgeyi,
- ç) Danışman: Başkan tarafından çalışma materyali ve metodunun incelenmesi için havale edildiği konusunda uzman kişiyi,
- d) Deney: Bilimsel amaçlarla hayvanlar üzerinde gerçekleştirilecek her türlü prosedür veya prosedürler bütünü,
- e) Deney hayvanı: Prosedürlerde kullanılan, serbest yaşayan veya çoğalan larva biçimleri, canlı kafadanbacaklılar ve normal fetal gelişimlerinin son üçte birlik döneminden itibaren memeliler dahil, insan olmayan herhangi bir omurgalı canlıyı,
- f) Etik: Araştırmalarda kullanılacak hayvanlarla ilgili olarak insan ve hayvan yaşamını ilgilendiren bilimlerde yapılabilecek hareketlerin sınırları, hayvana yönelik yapılacak tutum ve davranışa yol gösterici evrensel kuralları,

Bu yönerge; Hayvan Deneyleri Merkez Etik Kurulu'nun 22/03/2019 Tarih ve 51 Sayılı kararı gereğince onaylanmıştır.

1

ASRİ GİRİMLİ

- g) HADMEK: Hayvan Deneyleri Merkezi Etik Kurulunu,
ğ) Hayvan Üretim Merkezi/İşletmesi: Hayvanlar üzerinde her türlü prosedür veya prosedürlerin gerçekleştirildiği, Tarım ve Orman Bakanlığında çalışma izni bulunan birimleri,
h) İÜHADYEK: Hayvan Deneyleri Yerel Etik Kurulu'nu,
ı) Proje: Tanımlanmış bilimsel bir amacı olan ve bir ya da daha fazla prosedürü kapsayan iş programını,
i) Prosedür: Hayvanların; doğurtulması, kuluçkadan çıkarılması ya da genetiği değiştirilmiş hayvan soyunun devam ettirilmesi süreçleri dahil, iyi veteriner hekimlik uygulamalarına uygun olarak bir iğnenin batırılmasının yarattığına eşit veya daha fazla acı, eziyet, ızdırıp veya kalıcı hasara sebep olabilecek şekilde, bilinen veya bilinmeyen sonuçları olan, deneysel, diğer bilimsel veya eğitici amaçlarla kullanılmasını,
j) Rektörlük: İstanbul Üniversitesi Rektörlüğü'nü,
k) Sekreteryaya: Etik kurullarda gerekli koordinasyonu sağlayan, yazışmaları yapan ve kayıtları tutan kişi veya kişileri,
l) Tedarikçi: Üretici dışında, prosedürlerde kullanılmak veya bilimsel amaçlarla doku veya organlarından yararlanılmak üzere, kar amaçlı olsun ya da olmasın, hayvanları tedarik eden herhangi bir gerçek veya tüzel kişiyi,
m) Üniversite: İstanbul Üniversitesi'ni (İÜ),
n) Üretici: Prosedürlerde kullanılmak veya bilimsel amaçlarla doku veya organlarından yararlanılmak üzere belirlenmiş türler veya özellikle bu amaçlarla yetiştirilen diğer hayvanları, kar amaçlı olsun ya da olmasın, üreten herhangi bir gerçek veya tüzel kişiyi,
o) 3R Kuramı: Mümkün olan her durumda, canlı hayvan yerine bilimsel açıdan geçerli başka alternatif bir yöntem ya da deneme stratejisinin uygulanması, proje hedeflerinden ödün vermeden kullanılacak hayvan sayısının olabildiğince azaltılması, hayvanlara acı, eziyet, ızdırıp çeiktirecek ve kalıcı hasar yapacak prosedürlerin iyileştirilerek hayvan refahının artırılmasını ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Kurulun Görevleri, Yapısı ve Çalışma Biçimi

Kurulun yapısı

MADDE 5 - (1) Kurul; bir Başkan ile Diş Hekimliği Fakültesi, Eczacılık Fakültesi, İstanbul Tıp Fakültesi, Su Bilimleri Fakültesi ve Fen Fakültesi Dekanları ile Aziz Sancar Deneysel Araştırma Enstitüsü ve Onkoloji Enstitüsü Müdürleri tarafından seçilen in vivo hayvan deneylerinde en az bir yıl deneyimli ve doktora/tıpta uzmanlık derecesine sahip en az birer temsilci ile hayvan deneyleri konusunda deneyimli, deney hayvanı yetiştirilmesi, üretilmesi ve bakımından sorumlu bir veteriner hekim, Üniversite ile herhangi bir çıkar ilişkisi bulunmayan sivil toplum kuruluşuna kayıtlı TC vatandaşı bir üye, kendisi ve birinci dereceden yakınları deney hayvanları ile çalışmayan ve Üniversite ile herhangi bir çıkar ilişkisi olmayan T.C.

Bu yönerge; Hayvan Deneyleri Merkez Etik Kurulu'nun 22/03/2019. Tarih ve 35 Sayılı kararı gereğince onaylanmıştır.

2

ASLI GİBİDİR

vatandaşı sivil bir üye olmak üzere Rektör tarafından görevlendirilen toplam on bir üyeden oluşur.

(2)Kurul üyelerinin görev süresi dört yıldır. Görevi sona eren üyeler aynı usulle yeniden görevlendirilebilir. İzinsiz ve mazeretsiz olarak bir yıl içerisinde üst üste üç toplantıya katılmayan üyenin üyeliği düşer. Ölüm, emeklilik, ayrılma gibi nedenlerle üyeliğin sona ermesi durumunda, kalan süreyi tamamlamak üzere ayrılan üyenin özelliklerini taşıyan yeni üye görevlendirilir. Kurul üyesi olarak seçileceklerin etik ihlal nedeniyle herhangi bir mahkumiyet kararı veya disiplin cezası almamış olmaları gerekir.

(3)Etik ihlal nedeniyle hakkında dava açılan, disiplin ve/veya ceza soruşturması yürütülen Kurul üyeleri toplantılara katılamaz.

(4)Etik ihlali nedeniyle hakkında mahkumiyet kararı verilen veya disiplin cezası alan Kurul üyesinin üyeliği kendiliğinden sona erer.

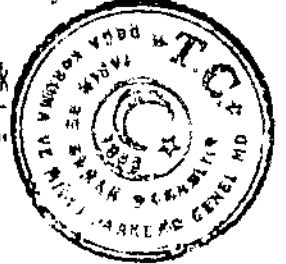
Kurulun görevleri

MADDE 6 - (1) Kurulun görevleri şunlardır:

- a) İstanbul Üniversitesi bünyesinde deney hayvanları ile yapılacak olan araştırma, ön çalışma, uzmanlık, doktora ve eğitim çalışmalarının etik kurallara uygun olup olmadığını incelemek.
- b) Kurula yapılan araştırma, ön çalışma, uzmanlık, doktora ve eğitim çalışması başvurularına etik onayı vermek ya da gerekçeli olarak reddetmek,
- c) Etik onayı almış projelerin taahhüt edilen protokole uygun olarak yürütülüp yürütülmediğini denetlemek, bu konuda ilgili Bakanlıklarca onaylı Üniversite bünyesindeki birim ve merkezler ile işbirliği yapmak,
- ç) Etik onayı aldığı halde prosedürlere uygun yürütülmeyen çalışmaların sonlandırılmasına karar vermek,
- d) Hayvanlar üzerinde yapılacak her türlü girişimin ilgili Bakanlıklarca onaylı birim ve merkezlerde yapılmasını sağlamak,
- e) Tarım ve Orman Bakanlığı ruhsatına sahip olmayan işletmelerde deney hayvanı üretimine, yetiştirilmesine ve kullanımına engel olmak; ancak geçici çalışma izni almak üzere Bakanlığa başvuran araştırmacıların bu belgeyi ibraz etmeleri halinde araştırmanın yapılmasına izin vermek.
- f) 15/02/2014 tarih ve 28914 Sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren "Hayvan Deneyleri Etik Kurullarının Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelik" hükümleri gereğince HADMEK tarafından belirlenen program içeriği ile asgari 80 saatlik sertifika programını açmak ve yürütmek
- g) Eğitim öğretim faaliyetlerinde deney hayvanı kullanılmadan alternatif eğitim öğretim araçlarından (maket, CD, video vb.) yararlanmayı, eğer deney hayvanı kullanılması zorunlu ise mümkün olan en az sayıda hayvan kullanımını teşvik etmek,
- ğ) Sahipli hayvanların dahil edildiği çalışmalarda her denek/hasta hayvan için hazırlanmış onam formlarını denetlemek ve gerektiğinde talep etmek,
- h)Deney hayvanı ile çalışma yapılan araştırma merkezi, laboratuvar ve ameliyathanelerin hayvan refahı açısından çalışmaya uygunluğunu denetlemek,

Bu yönerge; Hayvan Deneyleri Merkez Etik Kurulu'nun 22/03/2019 Tarih ve 55 Sayılı kararı gereğince onaylanmıştır.

3

- ı) Deney hayvanı üretim merkezlerinin sağlık kurallarına uyup uymadıklarını ve çalışan personelin iş koşullarını denetlemek,
- i) Üniversitede deney hayvanı üretimi ve barındırılmasına yönelik Tarım ve Orman Bakanlığı Bakanlığında onay almış olan tesislerdeki mevcut deney hayvanlarının kayıt altına alınmalarını ve izlenebilmelerini sağlamak,
- j) Deneysel çalışmalar sonunda oluşan çeşitli atıkların ve ölü hayvanların 2872 sayılı Çevre Kanunu ve ilgili mevzuat gereğince imhasını sağlamak,
- k) Yıl içinde yapılacak olan sertifika programlarını otuz gün önceden HADMEK'e bildirmek,
- l) Kurula başvuracak araştırmacılar için gerekli formları (Etik Kurul Başvuru Formu, Onam Formu, Projenin değerlendirilme sürecinde başka bir kurula başvurmayacağına dair taahhütname, İstanbul Üniversitesi Deney Hayvanları Kullanım Sertifikası vb.) oluşturmak,
- m) Kuruldan onay alınmış tüm bilimsel makale, bildiri ve posterlerde "Bu çalışma İstanbul Üniversitesi Hayvan Deneyleri Yerel Etik Kurulu tarafından onaylanmıştır" veya "The present study was approved by Istanbul University Local Ethics Committee of Experimental Animals" ifadesinin yer almasını sağlamak.
- n) Deney hayvanlarında yapılacak çalışmaların yalnızca Tarım ve Orman Bakanlığının 15 Şubat 2014 tarih ve 28914 sayılı Resmi Gazetede Yayınlanan "Hayvan Deneyleri Yerel Etik Kurullarının Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönetmeliğin 18. Maddesi gereğince 80 saatlik Deney Hayvanları Kursunu tamamlayıp, deney hayvanları kullanım sertifikasını elde etmiş kişiler tarafından yapılmasını sağlamaktır.

Kurulun çalışma biçimi

MADDE 7 - (1) Kurul tüm projeleri inceleyip karara bağlarken 3R Kuramı ile hayvan etiği üzerine mevcut tüm ulusal ve uluslararası antlaşmaları, yasa ve yönetmelikleri dikkate alır.

(2) Kurul, başkanın gündemli çağrısı üzerine ayda bir defa toplanır. Gerek görüldüğünde Başkanın daveti üzerine olağanüstü de toplanabilir. Başkanın yokluğunda Kurul toplantısı Başkan Vekili tarafından yürütülür.

(3) Kurul, üyelerin en az üçte ikisinin katılımı ile toplanır.

(4) Kararlar katılımcıların oy çoğunluğu ile alınır. Eşitlik halinde başkanın oyu yönünde karar verilir.

(5) Karar kurul üyeleri tarafından imzalanır. Karara katılmayan üye/üyeler isterlerse karşı oylarını gerekçeleriyle yazılı olarak bildirirler.

(6) Kurul, başvuru yapılan projeler için gerektiğinde konusunda uzman kişilerden danışman olarak yazılı görüş isteyebilir veya toplantıya davet edebilir.

(7) Kurul gerek görürse proje yürütücülerini, görüşlerine başvurulmak üzere yeri ve tarihi önceden kendilerine bildirilen Yerel Etik Kurul toplantılarına davet edebilir.

(8) Kurul, kendisine yapılan başvuruları değerlendirme neticesinde uygun, düzeltilmesi gerekir, şartlı uygun veya uygun değildir şeklinde karara bağlar ve başvurunun yapıldığı tarihten itibaren kırk iş günü içinde yazılı olarak yürütücüye bildirir. Düzeltilmesi gerekli olarak kabul edilen projeler, 10 gün içinde yürütücü tarafından gerekli düzeltmeler yapılarak, sekreterliğe gönderilir. Bu süre sonunda düzeltme yapmayan araştırmacılar gerekçe sunarak süre uzatımı

Bu yönerge; Hayvan Deneyleri Merkez Etik Kurulu'nun 22/03/2019 Tarih ve 55 Sayılı kararı gereğince onaylanmıştır

4

ASLI GİRLİNE

talebinde bulunur. Kurul tarafından mazereti geçerli bulunan araştırıcılara en fazla 45 gün ek süre verilir. Ek srenin sonunda da düzeltme yapılmayan çalışma değerlendirilmez.

(9) İÜHADYEK yelerine ait başvurular görüşülürken ilgili Kurul yesi toplantıya katılamaz ve oy kullanamaz.

(10) Projelere azami beş yıl süre ile izin verilir, araştırıcı tarafından süre uzatımı istenmesi halinde talebin gerekçelendirilmesi koşulu ile ek süre verilir.

(11) Kurul kararları açık olarak ilan edilmez. Yalnızca proje yürütücüleri bilgilendirilir.

(12) Teşhis ve tedavi amaçlı klinik uygulamalar, l hayvan veya dokusu, mezbaha materyalleri, atık fetuslar ile yapılan prosedürler, süt sağma dışkısı ve altlık rneği toplama ve sürüntü ile örnek almak için İÜHADYEK izni alınması gerekli değildir.

Kurulun alışma ilkeleri

MADDE 8- (1) Etik Kurul aşağıda belirtilen ilkeler doğrultusunda çalışır:

- a) İnsan ve hayvan sağlığına olumlu katkı yapacak, topluma yarar sağlayacak araştırmaların planlanmasını ve yürütülmesini teşvik etmek.
- b) Bir bilimsel araştırmadan elde edilecek yararın, o çalışmada kullanılacak hayvanların çekeceği acı, ağrı ve ızdırabı karşılayacak öneme sahip olup olmadığını belirlemek.
- c) Eğitim amaçlı kongre, konferans ve seminerlerde ağrı, acı ve acı veren deneylerin yapılmamasını sağlamak,
- ) Alternatif metodların bulunmadığı, hayvan kullanımının zorunlu olduğu durumlarda deneye uygun tür ve kalitede, istatistiksel olarak kabul edilebilecek en az sayıda hayvan kullanımına izin vermek, tekrarlı hayvan kullanımını engellemek,
- d) Deney hayvanlarının bu Yönergede belirtilen amaçlar kapsamında kullanılmasını sağlamak ve bilimsel araştırmalarda kullanılması zorunlu olan deney hayvanlarına kötü muameleleri engellemek,
- e) Uzun süreli olması muhtemel şiddetli acı, eziyet ve ızdırapla sonuçlanan ve düzeltilmesi mümkün olmayan uygulamalardan kaçınmak,
- f) Araştırmalarda en uygun non-invazif yöntemin kullanılmasını teşvik etmek.
- g) Deney hayvanlarının acı çekmesini ve ağrı duymasını önlemek için en uygun anestezi yönteminin kullanılmasını sağlayan bilimsel açıdan en güvenilir verilerin elde edilmesine katkıda bulunmak,
- h) Deneylerde uygun sakinleştirici, ağrı kesici ve anestezik maddelerin kullanılmasını sağlamak,
- i) Anestezinin hayvan için kendisinden daha fazla travmatik olması ve deneyin amacına uygun olmaması durumunda yapılmasını engellemek,
- j) Zorunlu haller dışında, fiziksel aktivasyonun sınırlandırılması, gıda ve su alımının kısıtlanması ve sosyal izolasyonun oluşturulmasını engellemek,
- k) Araştırmacılar tarafından deneye son verme ölçütlerinin belirlenmesine yardımcı olmak,
- l) Deney hayvanlarının araştırma sürecinde ya da sonunda hayatına son verilmesi işlemlerinin mutlaka uygun gerekçelere dayandırılmasını sağlamak,
- l) Deneyde kullanılan ve deney esnasında veya deney sonrasında şiddetli ve sürekli ağrı çeken veya normal hayatını sürdüremeyecek duruma gelen hayvanlar ile sağlığı ve çevresi için risk

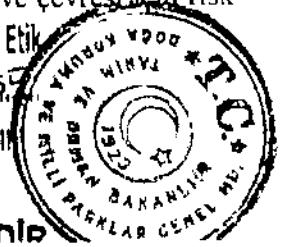
Bu yönerge; Hayvan Deneyleri Merkez Etik

Kurulu'nun 22/03/2019 Tarih ve 5

Sayılı kararı gereğince onaylanmıştır

5

AS I GİRİMLİ

- oluşturabilecek deney hayvanlarının yaşamlarına son verilmesi gerekiyorsa, bunun en insancıl bir ötenazi yöntemi (tercihan kimyasal) kullanılarak yapılmasını sağlamak
- m) Araştırmalarda kullanılan ve yaşamlarına son verilmesi gerekmeyen hayvanların deney öncesi standartlarda yaşamaya devam etmesini sağlamak,
- n) Araştırmalar süresince kullanılan deney hayvanlarına türüne uygun şartlar hazırlamak ve en iyi fizyolojik, davranışsal ve çevresel şartların teminini sağlamak,
- o) Uygun şekilde eğitilmiş personel tarafından uygun şartlarda deney hayvanı bakımını sağlamak,
- ö) Bilimsel hedeften uzaklaşmadığı ve hayvanın refahının bozulmadığı sürece hayvanlar üzerinde birden fazla uygulama yaparak, deneyde kullanılan hayvanların sayısını azaltmak.
- p) Deneyde kullanılarak ölen hayvanların doku ve organlarının paylaşılması kapsamında bu materyalin diğer başvurularda değerlendirilmesini sağlamak,
- r) Yalnızca kendi bünyesindeki hayvan refahı biriminin denetiminde gerçekleştirilecek prosedürlere izin vermek,
- s) Onay verilen projelerde; Başlık, içerik ve çalışmaya katılacak kişilerde yapılacak değişiklikleri takip etmek ve gerekli izinlerin verilmesini sağlamak,

Deney Hayvanı ve Araştırmalara İlişkin Uygulamalar

Deney hayvanlarının kullanılma amaçları

MADDE 9 – (1) Deney hayvanları aşağıda belirtilen amaçlar doğrultusunda kullanılır:

- a) Temel araştırmalar.
- b) İnsan, hayvan veya bitkilerdeki hastalık, sağlık bozuklukları ve diğer anormalliklerin önlenmesi, tanı, tedavisi veya bunlardan kaçınma,
- c) İnsan, hayvan veya bitkilerdeki fizyolojik bozuklukların incelenmesi, belirlenmesi, düzeltilmesi veya modifikasyonu,
- ç) Hayvanların refahı ve tarımsal amaçlarla yetiştirilen hayvanların üretim koşullarının iyileştirilmesi.
- d) Canlılarda davranış özelliklerinin tespiti, değerlendirilmesi, düzenlenmesi veya değiştirilmesi amacıyla; ilaçların, aşıların, gıdaların, diğer madde ve ürünlerin geliştirilmesi, üretim, kalite, etkinlik ve güvenlik testlerinin yapılması,
- e) İnsan ve hayvan sağlığı ve refahı için doğal çevrenin korunması,
- f) Türlerin korunması,
- g) Mesleki becerilerin kazandırılması, sürdürülmesi veya geliştirilmesi için yüksek öğrenim veya eğitimi.
- ğ) Adli tıp araştırmaları.

Deney hayvanları

MADDE 10 - (1) HADYЕК'in çalışmalarında kullanılacak hayvanlara ilişkin hususlar:

- a) Deney hayvanları üzerinde yapılacak tüm prosedürlerin HADYЕК tarafından onaylanmış olması zorunludur.

Bu yönerge; Hayvan Deneyleri Merkez Etik

Kurulu'nun 22/03/2019 Tarih ve 55.

Sayılı kararı gereğince onaylanmıştır.

b) Kurul tarafından yapılan düzenlemelere uygun olarak alınmış bir genel veya özel istisna olmadıkça, deneylerde Fare (*Mus musculus*), Sıçan (*Rattus norvegicus*), Kobay (*Cavia porcellus*) ve Tavşan (*Oryctolagus cuniculus*) türlerinin ve deneyde kullanılacak tüm hayvanların kayıtlı yasal deney hayvanı üreticisi ve tedarikçilerinden alınmış olması gereklidir.

c) Kedi, köpek gibi evcil türlerin sokakta başıboş olanları, deneylerde kullanılmaz. Ancak, hayvanların sağlık ve refahı ile ilgili çalışmalara ihtiyaç duyulması, çevre, insan ve hayvan sağlığına karşı ciddi tehlike oluşturması ve çalışmanın amacının sadece başıboş hayvan kullanılarak gerçekleştirilebileceğine dair bilimsel gerekçeler sunulması hallerinde bu hayvanlar deneylerde kullanılabilir.

Anestezi ve anestezi uygulanması, öldürme ve deneylerde şiddet sınıflandırması ile ilgili işlemler

MADDE 11–(1) Anestezi ve anestezi uygulanması, öldürme ve deneylerde şiddet sınıflandırması ile ilgili işlemler Tarım ve Orman Bakanlığınca 13/12/2011 tarihli ve 28141 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Deneysel ve Diğer Bilimsel Amaçlar İçin Kullanılan Hayvanların Refah ve Korunmasına Dair Yönetmeliğin ilgili hükümlerine göre yapılır.

Hayvanların deneylerde tekrar kullanımı

MADDE 12–(1) Daha önce bir ya da birkaç deneyde kullanılan bir hayvanın tekrar kullanılmasına aşağıdaki durumlarda izin verilir:

- a) Daha önceki deneylerin gerçek şiddeti “hafif” veya “orta” ise.
- b) Hayvanın genel sağlık durumu tamamen eski haline dönmüşse.
- c) Yeni deney “hafif”, “orta” veya “düzelmiz” olarak sınıflandırılmışsa.
- ç) Hayvan üzerinde daha önce gerçekleştirilen prosedürleri değerlendirebilecek bir veteriner hekim tarafından uygun bulunmuşsa.

(2) İstisnai durumlarda, (a) bendini uygulama dışı bırakacak şekilde ve hayvanın veteriner hekim tarafından muayene edilmesinden sonra, hayvanın şiddetli acı, ızdırıp veya eşdeğerini içeren bir deneyde birden fazla kullanılmaması şartıyla bir hayvanın tekrar kullanılmasına izin verilebilir.

Deneyin sonlandırılması

MADDE 13– (1) Deneyle ilgili olarak daha fazla gözlemin yapılamayacağı hallerde ya da genetiği değiştirilmiş hayvan soyları ve nesilleri artık takip edilmiyorsa veya sürekli devam eden bir şekilde iğne batırılmasına eşdeğer ya da daha fazla acı, eziyet, ızdırıp ve kalıcı hasar yaşaması bekleniyorsa deney sonlandırılır.

(2) Deneyin sonunda, bir hayvanın yaşamaya devam etmesine dair karar bir veteriner hekim tarafından alınır. Bir hayvanın yaşatılmaya devam etmesi durumunda, sağlık durumuna uygun bakım ve barınma hizmeti sağlanır. Hayvanda orta veya şiddetli acı, eziyet, ızdırıp ve kalıcı hasar meydana gelmişse hayvan öldürülür.

7 Bu yönerge; Hayvan Deneyleri Merkez Etik Kurulu'nun 22/03/2019 Tarih ve 55 Sayılı kararı gereğince onaylanmıştır

ASLI GİBİDİR

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Eğitim

MADDE 14 – (1) Deney hayvanı ile uğraşacak personelin eğitiminde uyulması gerekli hususlar aşağıda belirtilmiştir:

- a) Deney hayvanı kullanarak her türlü eğitim, araştırma, uygulama ve test yapmak isteyen veya bu programların yapılmasında deney hayvanlarına dokunarak katkıda bulunan öğrenciler, araştırmacılar, akademik, sağlık, teknik ve idari personel deney hayvanı kullanıcısı olarak kabul edilir.
- b) Deney hayvanı ile uğraşan veya uğraşacak araştırmacıların eğitilmesi için eğitim programlarının düzenlenmesi, deney hayvanları kullanım sertifikası programlarının açılması, düzenlenmesi ve yürütülmesi İÜ-HADYEK tarafından yapılır.
- c) Sertifika programına en az %80 devam sağlayan ve yapılacak sınavda 100 tam puan üzerinden en az 70 puan alarak başarılı olan araştırmacılara İÜ-HADYEK tarafından İstanbul Üniversitesi Deney Hayvanları Kullanım Sertifikası (Ek-1) verilir ve bu sertifika İÜ-HADYEK Başkanı ve İstanbul Üniversitesi Rektörü tarafından imzalanır.
- ç) Düzenlenen eğitim programları en geç 30 gün önce, bu programda başarılı olan araştırmacıların isimleri ise başarı durumuna göre sınav sonrası HADMEK'e bildirilir.
- d) Deney hayvanı kullanan kişinin kullanım sertifikası olmaması halinde İÜ-HADYEK çalışmaya onay vermez. Çalışma alanlarında izinsiz olarak deney hayvanı barındırmalarına izin verilmez.
- e) Çiftlik hayvanlarıyla yapılacak araştırmalarda araştırma ekibinin içinde bir veteriner hekimin bulunması zorunludur. Bu durumda veteriner hekimin deney hayvanları kullanım sertifikası bulunması gerekli değildir.
- f) İÜHADYEK, deney hayvanı üretilmesi ve yetiştirilmesi ile sorumlu personelin asgari olarak bilgilendirilmesi ve uyulması gereken usul ve esasları içeren bir meslek içi eğitim programı hazırlar, İÜ Sürekli Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi ile işbirliği halinde yürütülür ve bu programın periyodik olarak uygulanmasını sağlar. d) HADYEK onayına sunulan çalışmada, deney hayvanı kullanan kişinin kullanım sertifikası olmaması halinde bu çalışmaya onay verilmez.
- g) Sertifikası olmayan ve deney hayvanları üzerinde herhangi bir girişimde bulunmayacak olan araştırmacılar, sertifikalı deney hayvanı kullanıcılarının yardımıyla deneylerini sürdürebilirler.
- ğ) Bu Yönetmelik hükümleri haricinde başka kurumlardan alınmış olan deney hayvanları kullanım sertifikaları ya da benzerlerinin bu Yönetmelik hükümlerine göre eşdeğer olup olmadıklarına HADMEK karar verir.
- h) Lisans veya yüksek lisans düzeyinde deney hayvanı kullanımı ile ilgili alınmış olan eğitimlerin sertifika programına eşdeğer olup olmadığına İÜHADYEK karar verir, uygun olduğuna karar verilen eğitim programlarını tamamlayanlara İÜHADYEK tarafından sertifika verilir.

Bu yönerge; Hayvan Deneyleri Merkez
Kurulu'nun 22/03/2019 Tarih ve
Sayılı kararı gereğince onaylanmıştır.

8

ASLI GİBİDİR

Kurula Başvuru ve Kararlara İtiraz

Kurula başvuru usulü

MADDE 15- (1) Kurula, etik onayı almak isteyen proje yürütücüsü başvurur.

(2)Proje Yürütücüsü, İÜHADYEK elektronik ortamda bulunan İstanbul Üniversitesi Hayvan Deneyleri Yerel Etik Kurul Başvuru Formu'nu doldurarak, ıslak imzalı olarak elden sekreterliğe teslim eder. Aynı zamanda elektronik ortam üzerinden de projesini gönderir.

(3)Aynı araştırma içerisinde hem insan hem hayvan deneklerin yer aldığı çalışmalarda, öncelikli olarak başvuru ilgili klinik araştırmalar etik kuruluna yapılır. Buradan alınan onay belgesi ile daha sonra İÜHADYEK'e başvurulur.

(4)Değerlendirme sonucu yürütücüye elektronik ortamda bildirilir.

(5)Kurul üyelerinin ıslak imzalı etik onay belgesi yürütücüye imza karşılığı teslim edilir.

(6)Proje yürütücüsü, ancak onay belgesini aldıktan sonra çalışmasına başlayabilir.

Kurul kararlarına itiraz

MADDE 16 - (1) Proje yürütücüsü, Kurul kararlarına karşı yedi gün içerisinde itiraz edebilir.

(2) İtiraz edilen projeler, bir sonraki toplantıda gündeme alınır ve gerekirse alanında uzman bir kişiden ya da HADMEK'den görüş alınabilir.

ALTINCI BÖLÜM Çeşitli ve Son Hükümler

Hüküm bulunmayan haller

MADDE 17 - (1) Bu Yönerge'de hüküm bulunmayan hallerde, ilgili diğer mevzuat hükümleri uygulanır.

Yürürlükten kaldırılan yönerge

MADDE 11 - (1) İstanbul Üniversitesi Senatosunun 13/12/2018 tarihli 39 sayılı toplantısında kabul edilen "Hayvan Deneyleri Yerel Etik Kurulu Yönergesi" yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

MADDE 19 - (1) Bu Yönerge, İstanbul Üniversitesi Senatosu tarafından kabul edildikten ve HADMEK tarafından onaylandıktan sonra yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 20 - (1) Bu Yönerge hükümlerini, İstanbul Üniversitesi Rektörü yürütür.

Bu yönerge; Hayvan Deneyleri Merkez
Kurulu'nun 27./E.Ş./2019.. Tarih ve 5
Sayılı kararı gereğince onaylanmıştır.